

Stichting Muckraker
t.a.v. Ad Heskes
Vliehors 78
2134 XN, Hoofddorp

Datum: 11 december 2018.

Betreft: Verantwoording DTIB-onderzoek uitgevoerd door Platform Authentieke Journalistiek

Geacht bestuur van Stichting Muckraker,

Op 17 januari 2018 heeft Stichting Muckraker onze subsidieaanvraag voor een onderzoek naar de rol en de invloed van Dutch Trade and Investment Board (DTIB) gehonoreerd. Op 24 november hebben we het sluitstuk van dit dossier gepubliceerd en daarmee ons onderzoek afgerond.

Door middel van deze verantwoordingsbrief willen we de stichting op de hoogte stellen van onze bevindingen en resultaten van ons onderzoek.

Een korte samenvatting van onze bevindingen:

Binnen de Dutch Trade and Investment Board overleggen topambtenaren en bedrijfslobbyisten al dertien jaar over overheidssteun aan de omzet en export van het Nederlandse bedrijfsleven. Betrokken ambtenaren en bedrijfslobbyisten spreken van publiek-private 'samenwerking', maar de opgevraagde notulen wijzen op lobbypraktijken voor bedrijfsbelangen:

- Uit de notulen blijkt dat de BV Nederland in de DTIB toegang krijgt tot vertrouwelijke informatie over lopend beleid. Ook mag het meebepalen over hoe dit beleid eruit komt te zien. Het gaat de bedrijven en belangenorganisaties daarbij vooral om financiële en diplomatieke ondersteuning voor ondernemen in het buitenland.
- Uit via een Wob-verzoek openbaar geworden vertrouwelijke notulen blijkt dat er wordt gelobbyd voor tal van fiscale maatregelen die goed zouden zijn voor de BV Nederland. Deugdelijke onderbouwing ontbreekt echter. Het omgekeerde is waar: net als bij het afschaffen van de dividendbelasting zijn er vooral feiten voorhanden die het tegendeel aantonen. Daar trekt het exclusieve lobbygezelschap zich echter niets van aan.
- Binnen DTIB werd veel gesproken over manieren om het Nederlandse bedrijfsleven te laten profiteren van ontwikkelingsgelden, onder meer via 'gebonden hulp'.
- Toen dat type hulp niet meer mocht, werden andere manieren ontworpen om te zorgen dat het Nederlandse bedrijven een goede kans maakten om projecten in ontwikkelingslanden te mogen uitvoeren.

Hoewel hier sprake is van lobbypraktijken voor bedrijfsbelangen, blijven betrokkenen spreken van 'samenwerking'. Strikt genomen hebben de private leden van de DTIB gelijk dat het geen lobbyisten zijn: ze hoeven helemaal niet in de lobby te wachten. Voor hen is plaats genoeg aan de vergadertafel. De notulen tonen hoe ingepolderd de lobbypraktijken in Nederland zijn. Dit is een organisatie die van binnenuit en op structurele basis meepraat over het te voeren beleid: lobbyen als bestuursmodel.

Dat de DTIB al dertien jaar de politiek weet te beïnvloeden, zonder dat de buitenwacht dit doorheeft, is niet vreemd. De invloed van bedrijfslobbyisten is namelijk gebaat bij onopvallendheid, stelt Oxford-hoogleraar Pepper D. Culpepper.

Pepper D. Culpepper, hoogleraar politiek en openbaar bestuur te Oxford, heeft onder meer in Nederland onderzoek gedaan naar 'stille politiek' (*quiet politics*). Volgens hem gaat dat verder dan lobbyisten en politici die in achterkamertjes de politiek bedisselen. Culpeppers stelling: hoe onopvallender de beleidskwesitie, hoe groter de politieke invloed van bedrijfslobbyisten.

De DTIB is een publiek-private raad die de schijnwerpers mijdt, waarin topambtenaren en bedrijfsdirecteuren informeel overleggen over overheidssteun aan multinationals, over lobbypraktijken en over mediastrategieën om daar draagvlak voor te creëren. De DTIB vertoont daarmee alle kenmerken van wat Culpepper 'stille politiek' noemt.

Er zijn aan de hand van ons onderzoek zes artikelen op *Follow the Money* verschenen:

1. [Deze club heeft al dertien jaar invloed op ons economisch beleid \(en toch kent niemand hem\)](#) – 5 mei 2018
2. [Exclusieve lobbyclub DTIB zorgt voor nog veel meer cadeaus voor multinationals](#) -26 mei 2018
3. [Minister Kaag: DTIB-overleg tussen bedrijfsleven en overheid is geen lobby, maar 'samenwerking'](#) – 3 juli 2018
4. [Lobbyclub DTIB tovert ontwikkelingsgeld om in exportsubsidies \(en mag van ministers meedenken over beleid\)](#) – 7 juli 2018
5. [De vergulde draaideur van voormalig PvdA-staatssecretaris Frank Heemskerk](#) – 18 juli 2018
6. [Typisch Nederlands: de stille kracht van lobby-organisaties](#) – 24 november 2018

Dit onderzoek heeft geleid tot:

- [Kamervragen](#), gesteld door Renske Leijten (SP) op 16 mei 2018.
- Vragen tijdens een [notaoverleg op 28 juni 2018](#).
- Een [verduidelijking](#) van minister Kaag over de samenstelling, doelstellingen en benoemingsprocedure van het Internationaal Strategisch Overleg (ISO-NL).
- Een ingediende [motie](#) van Tweede Kamerlid Alkaya (SP) over een open en transparant proces voor de benoeming van het Internationaal Strategisch Overleg (ISO-NL). De motie is uiteindelijk verworpen (51 stemmen voor, en 99 stemmen tegen).

Daarnaast:

- Is de [podcast](#) over ons eerste artikel (gemaakt in samenwerking met Frederique de Jong) 1755 keer beluisterd.
- Is onze [KUMU](#) database meer dan 3240 keer bezocht.

Financiële verantwoording

Het fonds heeft ons €3500 toegewezen.

Het bedrag is volledig besteed volgens ons oorspronkelijke bestedingsplan:

Activiteit	Kosten
Interviews (opzetten, uitvoeren en verwerken)	€1000
Schrijven en redactie van drie artikelen.	€1000
Netwerkanalyse KUMU	€1000
Data-analyse RVO data – Leden DTIB	€500

Contact

Mocht de Stichting nog vragen hebben over ons onderzoek of onze verantwoording, dan kunt u altijd contact met mij opnemen.

Bas van Beek

Onderzoeksjournalist bij Platform Authentieke Journalistiek

Rietwijkerstraat 16-1

1059 VZ – Amsterdam

bas@authentiekejournalistiek.org

www.authentiekejournalistiek.org

06-30617691